

P A P E Ž F R A N Č I Š E K

ŽIVLJENJE

Moja zgodba v zgodovini

PAPEŽ FRANČIŠEK

in Fabio Marchese Ragona

ŽIVLJENJE

Moja zgodba v zgodovini

Ljubljana
2025

UVOD

Vsi se moramo učiti iz zgodovine – zlasti iz njenih temnih strani –, da ne bi ponavljali napak iz preteklosti! Papež Francišek je to povabilo v zadnjem času večkrat ponovil in poudaril dragocenost spomina v življenju vsakega človeka. Zgodovine se učimo iz učbenikov in drugih knjig, pa tudi ob poslušanju lepih in manj lepih spominov ljudi, ki so v številnih dogodkih svojega daljšega ali krajšega življenja srečali Gospoda in lahko o njegovem delovanju pričujejo iz prve roke.

V drugi vrstici desetega poglavja Druge Mojzesove knjige Bog naroči Mojzesu, naj gre k faraonu, da bo pred njim delal Njegova znamenja in »da boš pripovedoval svojemu sinu in sinu svojega sina o tem, kako sem se poigral z Egipčani, in o mojih znamenjih, ki sem jih napravil nad njimi«. Bog želi s tem predvsem osupniti in prepričati egiptovskega kralja, da bi izpustil zaslužnjeno izraelsko ljudstvo, pa tudi ohranjati spomin na Božje posege iz roda v rod, s pripovedovanjem čudežev, ki jih je naredil zanje.

Starejši s pripovedovanjem svojih doživetij mlajšim posredujejo pomembna spoznanja in jih opozarjajo na nevarnosti, ki bi lahko prežale na njihovi poti; s

ŽIVLJENJE

pripovedovanjem o preteklih dogodkih, jim pomagajo bolje razumeti sedanje in prihodnje.

Ni naključje, da je papež v sporočilu ob svetovnem dnevu komuniciranja 2020 poudaril, da je človek pripovedujoče bitje in da imamo »že od malega enako lakoto po pripovedih, kot imamo lakoto po hrani. Zgodbe – najsi bodo v obliki pravljic, romanov, filma, pesmi, novic ..., pripovedi vplivajo na naše življenje, četudi se tega ne zavedamo.«

Knjiga, ki jo držite v rokah, nam pripoveduje najpomembnejše dogodke iz druge polovice dvajsetega in prvih desetletij enaindvajsetega stoletja skozi oči zelo posebnega pričevalca – papeža Frančiška. Sveti oče je velikodušno sprejel moje povabilo, naj v luči osebne izkušnje opiše dogodke, ki so v njegovem času zaznamovali človeštvo.

Knjiga ŽIVLJENJE je sad niza pogovorov med papežem Frančiškom in menoj, ki se mu pristrčno zahvaljujem za izkazano zaupanje. V njih je sveti oče odprl vrata svojega srca in svojih spominov, ki izžarevajo močna sporočila o temeljnih vprašanjih, kot so: vera, družina, revščina, medverski dialog, šport, znanstveni napredek, mir in še mnoga druga. Jorge Mario Bergoglio vodi bralce za roke in jih s svojimi spomini spremlja na vznemirljivem potovanju skozi desetletja in najpomembnejše dogodke našega časa – od izbruha druge svetovne vojne leta 1939, ko je imel skoraj tri leta, vse do danes. Kje je bil mladi bogoslovec Jorge leta 1969, nekaj mesecev pred svojim duhovniškim posvečenjem, ko je spremljal prve

človekove korake na Luni? Kaj je počel kardinal Bergoglio, ko so Združene države Amerike leta 2001 napadli teroristi?

Med drugim pripoveduje o letih grozovitega nacističnega iztrebljanja Judov, atomskih bombah, vrženih na Hirošimo in Nagasaki, državnem udaru generala Videla v Argentini, padcu berlinskega zidu, veliki gospodarski recesiji in odstopu papeža Benedikta XVI. »Ulični papež«, kot mu pravijo Argentinci, je posebej za nas odprl zakladnico svojih spominov in nam z zanj značilno iskrenostjo opisal trenutke, ki so spremenili svet in njegovo življenje.

Papeževo pričevanje se izmenjuje s pripovedovalčevim (v poševnem tisku), ki v vsakem poglavju »dopolnjuje« posamezna Bergoglioova življenjska pričevanja in jih postavlja v zgodovinski kontekst, na katerega se nanašajo.

Leta 2022 je papež med katehezami o duhovnem razločevanju dejal naslednje: »Najbolj dragocena knjiga, ki nam je bila dana, je naše življenje. A žal te knjige mnogi ne berejo ali pa jo berejo prepozno, tik pred smrtjo, čeprav ravno v njej najdemo tisto, kar zaman iščemo drugje. [...] Vsi bi se morali vprašati, ali smo kdaj komu pripovedovali o svojem življenju. [...] Pripovedovanje svojih življenjskih zgodb je ena najlepših in najintimnejših oblik komunikacije, ki nam omogoča odkrivanje dotlej neznanih podrobnosti in malenkosti. Prav iz majhnih stvari se rojevajo velike, kot pravi evangelij.«

ŽIVLJENJE

Zato nas bo papež Frančišek med prelistavanjem neprecenljive knjige svojega življenja popeljal po poti veselih in tudi bolečih spominov. Odprl nam bo okno v svojo preteklost, da bomo lahko bolje razumeli svojo sedanjost – vse do zadnjega poglavja in zgodb, ki še niso napisane.

Fabio Marchese Ragona

I.

ZAČETEK
DRUGE
SVETOVNE
VOJNE

ŽIVLJENJE

Nekega septembrskega jutra leta 1939 Mario Bergoglio kot običajno pred odhodom v službo posluša zadnje radijske novice, medtem ko si v domači kuhinji pripravlja kavo. Kuhinjska tla so še vedno vlažna, ker jih je njegova žena Regina pravkar obrisala. Vonj in okus kave Maria spominjata na Italijo in njegovo otroštvo v Portacomaru blizu Astija (podobno kot Marcel Proust, ki se v Swannovi strani med pomakanjem piškotov v čaj spomni svojih otroških dni pri teti Léonie). Mariove nostalgичne spomine pa zmoti jok dvajsetmesečnega Oscarja, njegovega drugega sina, ki prebudi tudi najbližje sosede.

V radijskih poročilih ob sedmih prevladujejo novice o napovedi predsednika Roberta Ortiza, da bo ustanovil posebno komisijo za odkrivanje protidržavnega rovarjenja in »denacifikacijo« Argentine. Večja mesta namreč preveva zaskrbljenost zaradi nacistov, ki so se infiltrirali v družbo in prek medijev povečujejo Hitlerjevo Nemčijo. Radio poroča tudi o nadaljnjih protestih delavcev, organiziranih v sindikatu Confederación General del Trabajo.

Mario na dušek izpije kavo. Preden zapusti svoje družinsko gnezdo na ulici Membrillar 531 v četrti Flores, se s poljubom poslovil od svoje »kraljice«, ki v naročju ziblje njunega jokajočega sinčka. Njegov starejši brat, skoraj triletni Jorge, pa je že pripravljen na odhod. Čez nekaj minut ga bo prišla iskat babica Rosa, Mariova mama, ki stanuje le nekaj metrov stran in ga odpeljala k sebi, kjer bo preživel dan. Z varovanjem vnuka pomaga snahi, ki je

zaposlena z neštetiimi gospodinjskimi opravili, predvsem pa s skrbjo za Oscarja.

Ko Mario v redkem trenutku tišine poljubi še sinova in namerava oditi skozi vrata, ga preseneti zadnja radijska novica iz tujine: britanski premier Chamberlain naznani, da je Velika Britanija v vojni z nacistično Nemčijo zaradi zavrnitve ultimata, ki ji ga je po Wehrmachtovem napadu in bombardiranju Poljske postavila nekaj ur prej. To pomeni začetek druge svetovne vojne, čeprav se drugi Argentinci tega morda še ne zavedajo. Novica – objavljena na koncu oddaje, tik pred glasbenim intervalom – preseneti in pretrese italijansko-argentinski zakonski par. Njune prve misli poletijo k bratrancem in drugim sorodnikom iz Evrope, medtem ko se spominjata grozljivih in neštetokrat slišanih zgodb o prvi svetovni vojni. Mariu jih je pripovedoval oče Giovanni, ki se je boril na fronti. Njuno žalost in zaskrbljenost čez nekaj sekund prežene značilno trkanje po vratih. Prihod babice Rose na veselje vseh naposled utiša tudi Oscarja. Ko Jorge zagleda babico, ji steče v objem.

To izredno ženo sem imel strašno rad! Očetova mama je igrala ključno vlogo pri moji vzgoji in odraščanju. Stanovala je manj kot petdeset metrov proč od nas, zato sem pri njej preživel cel dneve. Tam sem se lahko po mili volji igral, medtem ko mi je prepevala pesmi iz svojih dekleških let. Pogosto sem jo slišal kramljati z dedkom v piemontščini, tako da sem

VIII

PADEC
BERLINSKEGA
ZIDU

ŽIVLJENJE

9. november 1989 popoldne. Dvainpetdesetletni pater Jorge sedi za pisalno mizo v majhni in skromni sobi brez lastne kopalnice v kolegiju Colegio del Salvador, prestižni jezuitski šoli v živahnem središču Buenos Airesa, ki sprejema osnovnošolce in srednješolce. V ozadju igra Parsifal Richarda Wagnerja v izvedbi orkestra maestra Hansa Knappertsbuscha. Jezuit dobro pozna ta kolegij, kjer je že leta 1966 poučeval literaturo in psihologijo. Po sobotnem letu v Nemčiji se je vrnil v tamkajšnjo jezuitsko skupnost, kjer je spovednik v bližnji cerkvi Kristusa Odrašenika. Na ta položaj brez upravnih odgovornosti ga je premestil novi jezuitski provincial, Víctor Zorzín, njegov nekdANJI namestnik od leta 1973 do 1979. In pater Jorge je preme-stitev poslušno sprejel.

Konec osemdesetih let prejšnjega stoletja je bil za Bergoglia čas intenzivne dejavnosti. Pisal je knjige, predaval po vsej državi in vodil duhovne vaje. S svojimi članki v Stromati, teološki reviji argentinskih jezuitov, je zaslovel med sobrati. Za povrh ga je pater Ernesto López Rosas – vodilni predstavnik »ljudske teologije« in novi ravnatelj Colegio Máximo v San Miguelu – prosil, naj začne s tedenskimi predavanji iz pastoralne teologije za gojence, ki so študirali po njegovih knjigah. Ernesto in Jorge sta bila prijatelja že dolgo, od konca šestdesetih let prejšnjega stoletja. Kot »učenca« Miguela Ángela Fiorita, duhovnega voditelja argentinskih jezuitov, sta bila posebej občutljiva za potrebe delavskega razreda in

imela podobne poglede na pastoralno in socialno podporo duhovščine ubogim.

S Parsifalom za glasbeno ozadje pater Jorge prelistava knjige Romana Guardinija in svetega Avgüstina ter išče navdih za svoje besedilo. Tu in tam pogleda skozi okno; zmoti ga značilna melodija sladoledarskega tovornjaka in smeh mimoidoče skupine razposajenih študentov v kratkih hlačah. V trgovini nasproti so že razstavljeni novi modeli kopalnih kostimov. Drevesa avenije Callao so vsa v cvetju in pomlad se počasi umika poletju.

Ta kratek trenutek raztresenosti nenadoma prekine zvonjenje telefona.

»Jorge, hitro prižgi televizijo ...«

Kliče ga »Guillo«, Guillermo Ortiz, študent Družbe Jezusove, ki je nekaj let živel v sobi poleg njegove. Jorge ga pozna že od leta 1977, ko je bil provincial, Guillo pa je še sanjaril o tem, da bo postal jezuit. Na začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja sta se nato spet srečala, ko je bil mlajši v noviciatu, starejši pa ravnatelj kolegija Colegio Máximo v San Miguelu in župnik pri Svetem Jožefu očaku. Takrat je bila ena od nalog bodočega duhovnika skrbeti za prašiče, ovce in krave, ki so jih jezuiti gojili za prehrano okoli dvestotih gojencev in osebja kolegija.

Guillermo pa je imel tudi nalogo zbirati otroke iz soseščine pri nedeljski maši. Bergoglio si je zelo želel, da bi njegovi duhovniki delovali tudi na ulicah med ubogimi in se približali preprosti ljudski religioznosti. Zato je

ŽIVLJENJE

jezuitske novince pošiljal na »prvo bojno črto« v četrti La Manuelita, Constantini in Don Alfonso, ki so spadale k župniji.

»Vzemi si dve minuti časa in si poglej novice! Dogaja se nekaj neverjetnega!« ga priganja Guillo.

Pater Jorge odloži slušalko, ugasne gramofon, odhiti v bližnjo dvorano in prižge televizor. Prizori, ki prihajajo iz Nemčije, so resnično osupljivi. Vidi reko prebivalcev, ki iz vzhodnega Berlina prečka zloglasni zid, simbol hladne vojne, ki je leta 1961 razdelil nekdanjo nemško prestolnico na dvoje. To se je nenadoma spremenilo po tiskovni konferenci, na kateri je Günter Schabowski, član politbiroja in funkcionar Centralnega komiteja Enotne socialistične stranke Nemčije, osuplim novinarjem sporočil, da lahko odtlej državljani tudi brez posebnih dovoljenj nemoteno prečkajo mejo Nemške demokratične republike.

Nastane kaos: mladi, oboroženi s krampji in drugim orodjem, splezajo na zid, začnejo po njem tolči in ga podirati. Cele družine se v avtomobilih ali peš odpravijo proti meji. Nekateri se odločijo, da osovraženega zidu, ki je povzročal toliko trpljenja in smrti, ne bodo prečkali skozi kontrolne točke, ampak preplezali. Drugi so bolj previdni, ker se še vedno bojijo, da bi vojaki, ki nadzorujejo mejo, začeli nanje streljati, kot se je to dogajalo v preteklosti. Mnóžica nato pride do Brandenburških vrat, ki so bila zadnja desetletja simbol komunistične Nemčije. Leta 1963 je nedaleč od njih, pred mestno hišo Schöneberg, ameriški predsednik John Fitzgerald Kennedy izrekel

Andrej Stanovnik: Imeli smo ga za veliko referenco

Še drug argentinski škof slovenskega rodu je Andrej (Andrés) Stanovnik. Rodil se je priseljencem iz Slovenije, očetu iz Žirov in materi s Spodnjega Brnika, ter bil leta 1978 kot kapucin posvečen v duhovnika. Leta 2001 je bil imenovan za škofa Reconquiste in prejel škofovsko posvečenje, šest let pozneje pa je bil imenovan za nadškofa Corrientesa. Jorgeja Bergoglia je spoznal kot študent, ko je bil sam v prvem letniku filozofije v bogoslovju na jezuitski univerzi v San Miguelu, Bergoglio pa že pri koncu, v četrtem letniku, je povedal v pogovoru z Mojco Širok z RTV Slovenija.¹⁴ Nižji razredi so imeli višje bogoslovce za mentorje in Stanovnikova skupinica treh študentov je za mentorja dobila prav Bergoglia. »Spominjam se, da smo ga vsi imeli za veliko referenco. Vedeti morate, da je bilo to zelo težko obdobje za Argentino, revolucionaren politični ambient, nato pa vojaška diktatura. Cerkveno ali versko gledano je bilo za nas bogoslovce zelo kritično obdobje, saj smo morali imeti, kako bi rekel po slovensko, duh razločevanja zgodovinskih dogodkov. Da nismo mešali političnih kompromisov z verskimi vprašanji.«

14 Širok, Mojca: »Bergoglio je pozoren do vsakega človeka«, pogovor z nadškofom Andrejem Stanovnikom, <https://www.rtvsllo.si/svet/bergoglio-je-pozoren-do-vsakega-cloveka/341661>, 12. 7. 2014.

Poznanstvo sta razvijala in ostala prijatelja. Kot buenosaireški nadškof ga je Bergoglio tudi posvetil v škofa. V Reconquisti ni poznal ne ljudi ne kraja ne duhovnikov, v škofovsko vlogo pa se je šele vživljal. »Večkrat sva se pogovarjala o vlogi škofa, in če ga poznate danes kot papeža, ne boste težko ugotovili, kakšna navodila sem dobil od njega,« pripoveduje. »Biti blizu ljudi, biti pozoren na revne, ne živeti zaprt v kuriji, biti blizu duhovnikom. Ta pastirska bližina je značilna za papeža in taka navodila sem dobil od njega, ko je bil še kardinal. Po drugi strani pa je pomembno poudariti še nekaj: Bergoglio je bil zmeraj človek molitve, dolge molitve. Za nas, mlade bogoslovce, pa pozneje duhovnike in škofe, je bilo vedno tako pretresljivo, ko smo ga videli moliti. Ni običajno, da vidiš škofa v osebni molitvi. Gotovo, če vodi Božje obrede, to je drugo, ampak videti duhovnika, škofa v dolgi, predani osebni molitvi, ni tako lahko. Pri njem smo to opazili, še ko je bil mlad bogoslovec. Predanost, sposobnost meditacije, globoka molitev. Od tod tudi njegov globoko verski pogled tako na zgodovinske dogodke kot na posamezne človeške usode.«

Stanovnik je v pogovoru z Mojco Širok še povedal, da so pri njem vedno opazili pomembnost pristnosti. »Ni populist, ki vidi množico, ima stik s človekom, s posameznikom. Čeprav pozdravi veliko ljudi, je pozoren na vsakega človeka, in to se vidi, ker se ustavi, pozdravlja. In to ni zanj nič novega. Vedno

je bil tak. Še kot mlad človek je bil vedno pozoren na posameznika. Spomnim se, kako je nekoč v San Miguelu rekel: ‚Danes bom skuhal bratu, ker je obletnica njegove posvetitve, skuhal mu bom jed, ki mu je posebej všeč.‘ Opoldne je večkrat kuhal kosilo za sobrate.«

Tovrstne pozornosti je bil deležen tudi škof Stanovnik: januarja 2014 je papeža Frančiška obiskal skupaj s škofom, ki ga je posvetil leto poprej. Pri njem sta bila več ur, celo popoldne. »Ko je minila ura, sva rekla, no, midva greva, gotovo imaš veliko dela. Ne, je rekel, jaz sem si vzel popoldne za vaju. Potem smo skupaj zmolili rožni venec in šli na večerjo. Kaj hočem povedati? To ni demagogija, to je pozornost do človeka. Ne bi mu bilo treba. Bilo bi dovolj, če bi naju sprejel za dvajset minut, da bi se pozdravili, saj vsak razume, da ima veliko dela. Ampak bila sva z njim več ur in nihče ga ni poklical po telefonu, nihče ni potrkal na vrata, a razumete? Vidite človeka v tem papežu? Ki je pozoren do vseh, ne le do nekaterih.«¹⁵

Alojz Urbanč: »Ima veliko vero«

Tretji argentinski škof slovenskega rodu je msgr. Alojz (Luis) Urbanč, rojen leta 1958 očetu Lojzetu iz Leskovca pri Krškem in materi Ančki Pirc; prvi je

15 Širok, Mojca: »Bergoglio je pozoren do vsakega človeka«, pogovor z Andrejem Stanovnikom, <https://www.rtv slo.si/svet/bergoglio-je-pozoren-do-vsakega-cloveka/341661>, 12. 7. 2014.

ŽIVLJENJE

prišel v Argentino leta 1949 iz taborišča v Italiji, mati pa leta 1956. V duhovnika je bil posvečen leta 1982, v škofa pa marca 2007, potem ko je bil imenovan za škofa koadjutorja v mestu San Fernando del Valle de Catamarca. Ordinarij je od decembra istega leta. Škof v Catamarci je Bergoglia opisal kot »zelo ponižnega, asketskega, vernega človeka. Vedno pravim, da ima veliko vero, zaupanje v Boga ter da se zaveda lastnih omejitev, ki jih je z Božjo pomočjo mogoče premagovati iz dneva v dan.« Po njegovih besedah je zelo blizu drugim, rahločuten za druge, želi pomagati, spremljati, spodbujati.¹⁶

Tomaz Mavrič: »Ubogi so mu blizu«

Dober znanec papeža Frančiška je kot vrhovni predstojnik Misijonske družbe tudi Tomaz Mavrič, rojen slovenskim staršem v Argentini leta 1959, po študiju teologije v Ljubljani pa je bil posvečen v duhovnika leta 1983. Kot redovnik na čelu lazaristov se je z argentinskim papežem večkrat srečal, med drugim leta 2018, ko sta govorila o vincencijanski karizmi ob njeni 400-letnici in o Argentini, kjer imata nekatera skupna znanstva. Kot je povedal Mavrič, je bil ravno zato njun pogovor domač in sproščen, saj sta obujala spomine na iste osebe. Papež je omenil vse tri slovenske škofe,

16 Urbanc: Dios nos ha bendecido con el nuevo Papa, https://www.catamarcactual.com.ar/informacion-general/2013/3/14/urbanc-dios-bendecido-nuevo-papa-42415.html#google_vignette, Catamarca Acutal, 14. 3. 2013.

ki delujejo v Argentini in jih pozna po imenu. Mavrič o papežu Frančišku pravi, da »ima v sebi veliko vincencijanskega. Ko ga poslušam, si kdaj rečem: Tako bi danes govoril Vincencij! Papež – kot svoj čas Vincencij – ne le govori in kliče vrhove k spremembam, ampak gre tudi na teren. Preseneča. Kar pojavi se v bolnišnici ali med begunci, v zaporu ali med trpečimi po potresu. S svojimi besedami in dejanji kaže, da so mu ubogi blizu, Jezusa srečuje v ubogih.«¹⁷

Pedro Opeka: Skupna zavezanost revnim

Med dobre prijatelje papeža Frančiška vsekakor sodi še drug lazarist, Pedro Opeka, argentinsko-slovenski misijonar na Madagaskarju. Spoznala sta se v Buenos Airesu v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je Opeka podobno kot drugi študiral teologijo na Teološki fakulteti v San Miguelu in bil v stiku z jezuiti in redovniki različnih redov. Njuno prijateljstvo se je poglobilo zaradi skupne zavezanosti pomoči revnim. Bergoglio je kasneje spremljal Opekovo delo na Madagaskarju in ga podpiral. Poznanstvo se je nadaljevalo tudi, ko je postal papež.

Opeka je Frančiška maja 2018, ko sta se srečala v Vatikanu, povabil na obisk v naselje Akamasoa, ki ga je zgradil skupaj z reveži. Vabilo je bilo kot

17 Hočevar, Ksenja: »Postajajmo mistiki krščanske ljubezni.«, pogovor s Tomažem Mavričem, *Družina* št. 15–16, str. 2 in 3, 16. 4. 2017.

ŽIVLJENJE

vljudnostno, a papež ga je vzel zares in leta 2019 Opeko tudi obiskal na hribu v malgaški prestolnici Antananarivo, posejanem s sedmimi vasmi združenja Akamasoe, ki so jih zgradili na nekdanjem smetišču. Papež in Pedro sta se krepko objela. »Stisnila sva se kot dva velika prijatelja, starejši brat in mlajši brat,« je povedal misijonar slovenskega rodu.¹⁸

Papeža so sprejeli v polni cerkvi. Otroci in mladi, oblečeni v pisane obleke, so glasno peli, ploskali in plesali. »Sveti oče, kakšno veselje, da vas lahko sprejmemo danes, na praznik rojstva Božje Matere, na tem kraju, kjer je Bog hotel dvigniti z močjo evangelija toliko revnih družin z otroki, ki jih je družba zavrgla,« je Franciška v navzočnosti malgaškega predsednika pozdravil misijonar. »To je bil kraj izključenosti, trpljenja, nasilja, smrti. V 30 letih je Božja previdnost ustvarila oazo upanja, kjer so odrasli zopet našli svoje dostojanstvo, otroci so spet začeli hoditi v šolo, starši so začeli delati, da bi pripravili prihodnost za svoje otroke.« Pedro Opeka je dejal, da je Franciškova navzočnost na tem kraju blagoslov, s katerim bodo podvojili pogum za nadaljevanje boja proti revščini ter se mu prisrčno zahvalil za obisk.

»Dober dan vsem! Dober dan!« je v francoščini zbrane nagovoril papež Frančišek. »Zame je veselje,

18 Pogačnik, Marjan: Krepak objem dveh Petrov, <https://www.druzina.si/clanek/68-37-krepak-objem-dveh-petrov>, 14. 9. 2019.

veliko veselje, da se spet srečam s svojim nekdanjim študentom: oče Pedro je bil moj študent na Teološki fakulteti v letih 1967–1968,« je povedal in z nasmehom na obrazu dodal, da ni preveč maral učenja, da pa je zelo rad delal. Poudaril je, da je Akamasoa, »mesto prijateljstva«, kjer si s svojimi rokami prizadevajo za dostojanstvo družin, izraz Božje navzočnosti med njegovim ubogim ljudstvom. Ta navzočnost po njegovih besedah ni občasna, priložnostna, pač pa je to »navzočnost Boga, ki se je odločil živeti in vedno ostati sredi svojega ljudstva«. »Recimo z vso močjo: revščina ni stvar usojenosti,« je dodal. Papež je povabil k molitvi, da bi zgled Akamasoe sijal tudi drugod po Madagaskarju in po svetu ter bi se oblikovali razvojni modeli, ki dajejo prednost boju proti revščini in družbenemu izključevanju.

»Vsi so bili veseli, bilo je neverjetno, zgodovinski dogodek za nas,« je dejal slovenski misijonar. Povedal je še, da je papež na njegovo prošnjo ob poti blagoslovil kapelo svete družine, h kateri se je njegov oče zatekel v smrtni nevarnosti ob koncu druge svetovne vojne in bil rešen. »Veseli in srečni smo tega Božjega dogodka, da nas je obiskal Jezusov namestnik in nas s tako ljubeznijo podprl, nam dal nove moči, da delamo naprej za otroke, za revne, za družine,« je dejal slovenski misijonar.

Papež Frančišek je Pedra Opeko na zasebni avdienci sprejel že poprej, 30. maja 2018, skupaj z njim

ŽIVLJENJE

pa še monaškega kneza Alberta II. in slovenskega predsednika Boruta Pahorja. Obisk je minil »zelo prisrčno in sproščeno«. Skupaj z vrhovnim predstojnikom Misijonske družbe Tomažem Mavričem pa ga je obiskal še 4. junija 2024 in mu pripovedoval o svojem pastoralnem delu na Madagaskarju. »Papež nas je vse skupaj spodbudil, naj delo nadaljujemo z običajnim navdušenjem,« je na Facebooku takrat zapisal misijonar.

S slovenskimi škofi

Vrnimo se v domovino staršev Pedra Opeke, v Slovenijo, in si oglejmo Frančiškove vezi s Cerkvijo na Slovenskem. Papež je za sedanjo podobo katoliškega občestva sprejel več pomembnih odločitev; med drugimi je z imenovanji močno vplival na sedanjo podobo Slovenske škofovske konference:

- 4. oktobra 2014 je Stanislava Zoreta imenoval za ljubljanskega nadškofa metropolita;
- 7. februarja 2015 Franca Šuštarja za ljubljanskega pomožnega škofa;
- 14. marca 2015 Alojzija Cvikla za mariborskega nadškofa metropolita;
- 5. marca 2021 Maksimilijana Matjaža za celjskega škofa;
- 30. junija 2021 Andreja Sajeta za novomeškega škofa.

- Poleg tega je dotedanjega murskosoboškega škofa Petra Štumpfa 29. novembra 2024 imenoval za koprškega škofa.

Slovenski škofje Stanislav Zore, Alojzij Cvikel, Jurij Bizjak, Peter Štumpf, Metod Pirih, Anton Jamnik in Franc Šuštar so v tednu od 26. februarja do 3. marca 2018 opravili obisk *ad limina* v Rimu in se 1. marca srečali tudi s papežem. Zanje si je vzel dobri dve uri časa. »Takšen je bil naš pogovor: lep, prijazen, domač,« je vtise za Družino¹⁹ povzel nadškof Zore. »Ves čas sem imel občutek, da je med nami oče, ki nagovarja svoje sinove, in da je med nami brat, ki posluša svoje brate. Poslušal nas je zelo pozorno, na naša vprašanja pa odgovarjal z naklonjenostjo in izkušnjami, ki jih ima. Posebej nam je položil na srce škofovsko skrb za duhovnike. Duhovnik mora imeti očeta in ta oče mora biti škof, je poudaril. Duhovnik mora imeti pri škofu vedno odprta vrata, duhovnika mora škof vedno prvega sprejeti, tudi če kakšno drugo stvar odloži. To se mi zdi izjemno pomembno sporočilo in spodbuda za vse nas.«

Takratni novomeški škof Andrej Glavan je jasno zaznal, »da je papež Frančišek dal sodelavcem navodila, naj predvsem poslušajo in naj nam ne pridigajo. Njihov prijazni sprejem sem razumel tudi kot odsev papeževe očetovske skrbi in pozornosti.«

19 Odprite vrata, veseli pričevalci!, *Družina št. 11*, str. 2, 11. 3. 2018.

Sprejem v okviru dobrodelne prireditve v podporo delovanju misijonarja Pedra Opeke na Madagaskarju, maj 2018: papež Francišek s Pedrom Opeko, v ozadju (od leve proti desni) pokrovitelja dogodka, monaški knez Albert II. in tedanji predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ter vrhovni predstojnik lazaristov Tomaž Mavrič.

Foto: Vatican Media.

Papež Francišek in Tomaž Mavrič, vrhovni predstojnik lazaristov, zasebna avdienca junija 2017. *Foto: Vatican Media.*

**Škofovsko posvečenje Vinka Bokaliča Igliča, december 2013.
Ob njem Jorge Mario Bergoglio, tedanji nadškof Buenos Airesa.**

Foto: SŠK.

Peter Prevc z materjo Julijano ob srečanju s papežem Franciškom, april 2016.

Foto: L'Osservatore Romano.

KAZALO

<i>Uvod</i>	5
I. Začetek druge svetovne vojne	9
II. Množično iztrebljanje Judov	23
III. Dve atomski bombi in konec druge svetovne vojne	37
IV. Hladna vojna in makartizem	51
V. Človek prvič stopi na Luno	71
VI. Videlov državni udar v Argentini	85
VII. »Božja roka«	101
VIII. Padec berlinskega zidu	115
IX. Rojstvo Evropske unije	129
X. Teroristični napadi enajstega septembra	147
XI. Velika gospodarska recesija	161
XII. Odstop Benedikta XVI. in izvolitev Frančiška	177
XIII. Pandemija covid-19	201
XIV. Zgodovina, ki še ni napisana	219
<i>O avtorjih</i>	264
<i>Viri navedkov</i>	265

Papež Frančišek
in Fabio Marchese Ragona
ŽIVLJENJE
Moja zgodba v zgodovini

Naslov izvirnika:
LIFE, La mia storia nella Storia
© 2024 HarperCollins Italia S.p.A., Milano
© 2024 Fabio Marchese Ragona
Vse pravice pridržane.

Slovenska izdaja je izšla v sodelovanju z Delia Agenzia Letteraria.
© za slovensko izdajo: Družina d. o. o., 2025

Izdaja: prva
Prevod: Andrej Turk
Spremna beseda: Marjan Pogačnik
Jezikovni pregled: Vida Freljih
Prelom: D-tisk, Grosuplje
Oblikovanje naslovnice: Marcello Dolcini
Izdala in založila: Družina d. o. o.
Za založbo: Tone Rode
Tiskano po naročilu, D-tisk, Grosuplje
Ljubljana 2025

ZALOŽBA
DRUŽINA

Več informacij o knjigah založbe Družina
najdete na spletni strani www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana